

Watervogels en roofvogels 1999

Roelof Boddaert

Inleiding

Midden januari 1999 hadden we de 33e en laatste midwintertelling van deze eeuw. Zoals elk jaar was ook het strand er weer bij betrokken. Dat het hier gaat om het tellen van al het spul dat zich op en om het water bevindt, zal iedereen duidelijk zijn. Daarbij konden de franjes van vorig jaar als 'overige vogels op het strand' en de verschillende gradaties bij de meeuwen dit jaar (gelukkig) achterwege blijven, maar er werd wel gevraagd een veertiental extra soorten niet-watervogels te tellen. Omdat zich daaronder acht roofvogels bevonden, die wij toch altijd al tellen, viel het extra werk nogal mee.

SOVON is de instantie die landelijk de coördinatie en verslaggeving van deze telling verzorgt en internationaal wordt alles weer door Wetlands International gecoördineerd. De resultaten van onze telling staan verderop in dit artikel vermeld. De verschillende aspecten ervan zal ik per groep van een kort commentaar voorzien.

Teldata en -gebieden

Dit jaar was de voorkeursdatum 16 januari met uitwijkmogelijkheden tussen de 15e en de 18e. Zoals gewoonlijk werd in verband met mogelijke drukte geadviseerd het strand op vrijdag of maandag te tellen, de daar aanwezige vogels wel te verstaan. Het hele ons toegewezen gebied inclusief de Haarlemmermeer, in totaal 44 plots (sorry Piet, je had wel degelijk gelijk), is dit jaar geteld door 38 tellers.

Het weer

Na een fikse, vroege winterperiode bleven de twee weken voor Kerstmis mild. Af en toe moest je schuilen voor een hagel- of sneeuwbuï, maar dat was het dan ook wel. Op 24 december begonnen "mijn" Eksters al met de bouw van het nest. Oudejaarsnacht bracht hetzelfde weer als 31 december 1997: bijna windstil en 10°C en tijdens het Weense Nieuwjaarsconcert zag ik een Houtduif baltsen bij een temperatuur van 12°C.

Vanaf 2 januari moesten we even door een natte, winderige periode heen, maar 5 januari was het weer stralend bij een temperatuur van bijna 15°C, heel wat anders dan twee jaar terug, toen we net (4 januari 1997) een Elfstedentocht achter de rug hadden.

10 januari excursie Zuidpier. De gids ontbreekt maar het is prachtig weer: windstil bij +2°C. Een stelletje Roodkeelduikers zaait verwarring.

Dinsdagavond vóór de telling gaan we naar bed onder een dikke vacht sneeuw op een flinterdun ijslaagje, maar 's nachts begint het letterlijk warm water te regenen en woensdagmorgen staan we groen weer op. Een stel Turkse Tortels krijgt zelfs de kriebels en tegen vijf uur hebben ze al een aardig nest bijeen gesprokkeld.

Vrijdag voor Grote Teldag moeten we door een heuse stormdepressie. Grote Teldag is een ramp! Storm en regen bij windkracht 9! Maar om precies 13.30 uur krijgen de weergoden medelijden met de tellers: de regen houdt ermee op en de wind gaat liggen; er kan volop geteld worden. Voor de achterblijvers is het op 17 januari redelijk telweer, maar wie het geluk had op maandag te moeten tellen deed dat in een windstil zonnetje.

Watervogels

Waarschijnlijk omdat de weersomstandigheden bijna hetzelfde waren als die van het jaar daarvoor zijn de schommelingen in de aantallen niet spectaculair. In tabel 1 worden beide jaren vergeleken en de aantallen vermeld van alle watervogels waarvan minstens één exemplaar is waargenomen. We hadden dit jaar 54 soorten waaronder twee nieuwkomers: de Ooievaar en het Bokje. In totaal 36273 vogels en als we de meeuwen even vergeten houden we 25156 "echte" watervogels over ofwel zo'n kleine 4500 stuks meer dan vorig jaar. Smient, Wilde eend en Meerkoet leverden de grootste bijdrage aan deze getalsvermeerdering.

*De Smient is vanouds één van de meest waargenomen soorten. Dit jaar werden er ruim 2900 geteld, voornamelijk in Spaarnwoude.
Piet Munsterman.*

Tabel 1. Resultaten van de waterwildtelling. AWD = Amsterdamse Waterleidingduinen, LJM = Ljmuiden en kustzone, NZK = Noordzeekanaal, SPW = Recreatiegebied Spaarnwoude, HM = Haarlemmermeer

	1998	1999	AWD	LJM.	NZK	SPW	HM	REST
Dodaars	48	72	37	1	1	20	10	3
Fuut	318	262	4	70	3	31	101	53
Roodhalsfuut	2	1	0	0	0	0	0	1
Aalscholver	280	321	6	81	64	112	49	9
Kuifaalscholver	0	1	0	1	0	0	0	0
Roerdomp	1	0	0	0	0	0	0	0
Blauwe Reiger	164	175	14	17	18	34	66	26
Ooievaar	0	1	0	0	0	0	1	0
Knobbelzwaan	260	342	71	2	1	148	62	58
Wilde Zwaan	49	36	36	0	0	0	0	0
Zwarte Zwaan	0	3	0	0	0	0	1	2
Rietgans	0	120	0	0	0	120	0	0
Kleine Rietgans	43	0	0	0	0	0	0	0
Kolgans	20	0	0	0	0	0	0	0
Grauwe Gans	15	141	0	0	0	92	0	49
Soepgans	378	472	0	0	72	36	38	326
Canadese Gans	1	0	0	0	0	0	0	0
Brandgans	0	4	0	0	0	1	0	3
Gans spec	4	0	0	0	0	0	0	0
Nijlgans	358	349	2	6	1	88	31	221
Casarca	3	2	0	0	0	1	0	1
Bergeend	68	80	0	16	1	18	45	0
Muskuseend	0	3	0	0	0	0	0	3
Mandarijneend	1	18	0	0	0	0	0	18
Smient	2587	2939	0	0	225	2621	93	0
Krakeend	391	478	59	27	96	187	44	65
Wintertaling	60	50	1	0	0	48	1	0
Wilde Eend	5448	7354	309	66	415	1389	3713	1462
Soepeend	518	448	0	0	0	51	273	124
Slobeend	46	38	3	14	0	12	7	2
Krooneend	1	0	0	0	0	0	0	0
Tafeleend	536	550	200	0	0	62	220	68
Kuifeend	2065	2003	686	16	234	291	603	173
Toppereend	0	1	0	0	0	0	1	0
Eidereend	118	6	0	6	0	0	0	0
Brilduiker	107	119	93	15	0	0	0	11
Nonnetje	35	38	30	0	0	2	5	1
Mid.Zaagbek	45	67	0	37	29	1	0	0
Grote Zaagbek	72	70	56	0	0	1	1	12
Waterral	2	4	0	0	0	0	1	3
Waterhoen	683	835	0	1	7	166	272	389

Tabel 1. Vervolg

	1998	1999	AWD	LJM	NZK	SPW	HM	REST
Meerkoet	6164	7749	1473	104	519	1402	2373	1878
Scholekster	34	66	0	51	1	11	1	2
Kievit	55	58	0	0	0	13	0	45
Drieteenstr.loper	358	163	0	163	0	0	0	0
Paarse Str.loper	17	17	0	17	0	0	0	0
Bonte Str.loper	77	39	0	39	0	0	0	0
Bokje	0	4	0	0	0	0	0	4
Watersnip	1	47	0	0	1	6	1	39
Wulp	3	0	0	0	0	0	0	0
Tureluur	1	2	0	0	2	0	0	0
Witgatje	1	3	1	0	0	2	0	0
Oeverloper	1	0	0	0	0	0	0	0
Steenloper	129	141	0	140	0	1	0	0
Dwergmeeuw	7	2	0	2	0	0	0	0
Kokmeeuw	4429	4457	0	335	156	1181	1480	1305
Stormmeeuw	585	1610	0	1057	13	190	187	163
Kl. Mantelmeeuw	6	26	0	24	0	0	1	1
Zilvermeeuw	4741	4040	0	2469	226	295	656	394
Gr. Mantelmeeuw	418	436	0	416	10	5	5	0
Drieteenmeeuw	21	6	0	6	0	0	0	0
Zeekoet	0	4	0	4	0	0	0	0
Totaal (+ meeuwen)	31775	36273	3081	5203	2095	8638	10342	6911
Totaal watervogels	20891	25156	3080	484	1686	6934	8011	4961

Roofvogels

In tabel 2 zijn de roofvogels en de uilen terug te vinden. Hoewel het totaal aantal nagenoeg gelijk is gebleven zijn er toch een paar opmerkingen bij te plaatsen: de Havik, die vanaf 1988 gestaag toenam en in 1997 piekte met een aantal van 15 stuks stort in 1998 en 1999 finaal in elkaar. Ook de Sperwer, die toch als gevolg van des Haviks aanwezigheid drastisch inboette, piekt in 1997 met 41 stuks, het hoogste aantal ooit geteld. Je zou er haast uit opmaken dat een Elfstedenwinter als 1997 "spekkie voor hun bekkie" levert, want juist in die barre winter tellen wij in ons gebied een recordaantal van bijna 37.000 echte watervogels.

Extra soorten

Naast de roofvogels moesten de volgende soorten dit jaar voor het eerst geteld worden: Ljsvogel, Strandleeuwerik, Grote Gele Kwikstaart, Frater, Ljsgors en Sneeuwgorz. Het resultaat is terug te vinden in tabel 3. Het

zou leuk geweest zijn als SOVON ons had meegedeeld waarom ze in deze pietjes geïnteresseerd zijn.

Tabel 2. Resultaten van de roofvogeltelling 1999. Legenda zie tabel 1.

	1998	1999	AWD	LJM	NZK	SPW	HM	REST
Bl. Kiekendief	8	1	1	0	0	0	0	0
Havik	6	4	0	0	0	0	0	4
Sperwer	12	11	3	0	0	3	2	6
Buizerd	58	41	19	0	0	14	16	11
Torenvalk	30	31	0	0	1	6	19	5
Slechtvalk	0	1	0	0	0	0	1	0
Ransuil	6	11	0	0	0	0	11	0
Totaal	120	122	23	0	1	23	49	26

Tabel 3. Resultaten Extra Soorten 1999. Legenda zie tabel 1.

	1998	1999	AWD	LJM	NZK	SPW	HM	REST
LJsvogel		2	1	0	0	0	0	1
Strandleeuwerik		2	0	2	0	0	0	0
Totaal		4	1	2	0	0	0	1

Tot slot

Ik kreeg sterk de indruk dat jullie, tellers, best te spreken waren over de invoering van het officiële telformulier. Mij heeft het in elk geval een hoop werk bespaard, dus doen we het de volgende keer op dezelfde manier. Jullie op- en aanmerkingen zullen ter harte worden genomen, aan- en afmeldingen van tellers zijn, voor zover bekend, genoteerd. Mocht iemand verhinderd zijn, dan zou het prettig zijn als hij/zij mij daar zo spoedig mogelijk van op de hoogte bracht, zodat ik tijdig voor vervanging kan zorgen en als er nog leden zijn die graag aan dit spannende gebeuren zouden willen deelnemen, dan kunnen zij zich bij mij melden. De volgende telling is op 15 januari 2000 en de laatste (mede)tellers van deze eeuw waren: M. Abrahamse, H. Assendelft, T. Bloem, H. Boersbroek, T. van de Boomen, L. van der Brugge, N. Buiten, L. v. Citters, F. Cottaar, C. van Deursen, S. Geelhoed, L. van Goor, H. Groot, T. Hoek, F. Hopman, E. Van Huijssteeden, P. de Jong, J. Jong, P. Kok, J. Kottman, J. Krant, H. Larist, C. Looij, R. Luntz, F. Manger, P. de Nobel, R. Olivier, J. Schalkwijk, J. & H. Schouten, Y. Schutter, W. Sipma, J. & K. Stuart, P. Thomas, H. Vader, P. van Vliet & M. Willems.

Roelof Boddaert, Kostverlorenstraat 123, 2042 PE Zandvoort, tel 023-5717773